

Zápis ze 4. jednání PS 2 Odborné komise pro rodinnou politiku konaného dne 28. 7. 2015

Péče o seniory

Místo zasedání: 502, MPSV

Čas zasedání: 10:00 – 12:00

Přítomné členky a členové Pracovní skupiny:

	Jméno	Organizace
1.	PhDr. Marie Čermáková	SOÚ AV ČR
2.	Mgr. Radka Dudová, Ph.D.	SOÚ AV ČR
3.	Mgr. Linda Sokačová	Alternativa 50+

Omluvení členové Pracovní skupiny:

	Jméno	Organizace
1.	RNDr. Tomáš Kučera, CSc.	PřF UK

Hosté:

Mgr. Jitka Hošťálková	Odd. koncepce rodinné politiky
Mgr. Gabriela Ferbarová	Alternativa 50+
PhDr. Hana Geissler	Fond dalšího vzdělávání
Dipl.-Pol. Jana Maláčová	Odbor rodinné politiky a politiky stárnutí
Ing. Jana Ryšánková	Odd. politiky stárnutí, MPSV
Mgr. Dagmar Kopecká	Odd. koncepce sociální práce a vzdělávání
Bc. Vojtěška Hervertová	Odd. koncepce sociálních služeb

1. Úvod

R. Dudová zahájila jednání informací o výjezdním zasedání k rodinné politice, které proběhlo 13. 7. 2015. Účastnilo se ho mnoho aktérů. Probíraly se mimo jiné návrhy opatření Odborné komise – například navrhovaná krátkodobá dovolená na péči. Ta má podporu MPSV, zdá se být politická průchodná, nicméně je možné, že bude problematická otázka financí.

R. Dudová shrnula, že ze zmíněného jednání by si pracovní skupina mohla odnést taktiku při návrzích opatření, které se týkají služeb péče o děti. Kdy je požadováno rozsáhlejší opatření s většími změnami, které se pak sice v rámci schvalovacího procesu omezí, ale zůstane alespoň v nějaké podobě. Tedy nepostupovat po malých změnách.

M. Čermáková upozornila, že problematika péče o děti je odlišná od problematiky péče o seniory. Pracovní skupina chce zavádět nové instituty, takže možná zde je vhodné zvolit jinou taktiku.

R. Dudová poznamenala, že nárok na místo v předškolním zařízení jí připadá jako revoluční krok a zajímavá strategie.

L. Sokačová upozornila, že oblast péče o seniory zřejmě není tak konfliktním tématem jako péče o děti. Navrhovaná opatření pracovní skupiny mohou alespoň otevřít diskuzi.

R. Dudová navrhla, aby pracovní skupina ve svých opatřeních zkusila mít smělejší plány. Například v rámci volna na péči požadovat možnost opakování, nebo jeho rozšíření, s tím, že je možné, že návrh jako celek neprojde, ale projde alespoň jeho část.

2. Koordinátor péče

M. Čermáková představila materiál, který připravil odbor 21, týkající se návrhů revize rodinné politiky. Zaměřila se na opatření, která spadají obsahově do kompetencí pracovní skupiny. Vyzdvihla, že jsou v materiálu zavedeny 3 nové instituty: volno na péči, peněžitá pomoc při péči a nenárokovatelné prodloužené volno. Upozornila, že v materiálu se neobjevuje skupinou navrhovaný koordinátor péče.

R. Dudová upozornila, že je možné, že koordinátor péče nespadá do kompetencí odboru 21, proto byl z materiálu vypuštěn.

M. Čermáková deklarovala, že koordinátora péče bude požadovat do materiálu doplnit.

V. Hervertová upozornila, že se plánuje dotační titul na posílení sociálních pracovníků na obcích.

J. Ryšánková poznamenala, že MPSV chce podporovat terénní pracovníky, protože v současné době nezvládají z kapacitních důvodů sociální práci na obcích. Může to být důvodem, proč koordinátor péče zatím není prioritou.

M. Čermáková dodala, že koordinátor by byl mimo jiné nositelem informací, které jsou v terénu podstatné.

R. Dudová podpořila návrh M. Čermákové, aby byl návrh na koordinátora péče ze strany pracovní skupiny dále podporován.

V. Hervertová se dotázala, jaké by měl mít koordinátor vzdělání.

R. Dudová shrnula dosavadní jednání pracovní skupiny ohledně vzdělání koordinátora péče. Jako nejlepší volba se jeví sociální pracovník. Zmínila také návrh, že by mohlo jít o komunitní sestru.

V. Hervertová poznamenala, že komunitní sestra již byla navrhována v rámci návrhu zákona o dlouhodobé péči, ale návrh neprošel.

R. Dudová upozornila na problematiku součinnosti s Ministerstvem zdravotnictví.

V. Hervertová dodala, že problém je spíš u zdravotních pojišťoven. Podala informaci o existující mezirezortní pracovní skupině na úrovni náměstků, která připravuje teze návrhu řešení dlouhodobé péče. Zde by měl být definován statut klienta dlouhodobé péče, což bude vyžadovat novelizaci zdravotnické legislativy a zákona o sociálních službách.

M. Čermáková vyzdvihla důležitost kombinace a součinnosti sociálních a zdravotních služeb. Zdravotní pojišťovny jsou problematické, protože nechtějí platit za sociální péči.

V. Hervertová poznamenala, že spíše nechtějí platit za sociální péči ve zdravotních službách.

M. Čermáková se vrátila k otázce vzdělání koordinátora. Zde je otázkou, zda musí mít vysokoškolské vzdělání nebo by stačilo nižší vzdělání s praxí v oboru.

R. Dudová upozornila, že není možné, aby koordinátor byl bývalý neformální pečovatel bez vzdělání, což může výrazně omezit počet potenciálních koordinátorů.

H. Geissler uvedla, že dle výzkumu FDV se jako nejlepší jeví vzdělání sociálně-zdravotní, případně sociálního pracovníka, který by si doplnil zdravotnické minimum, například formou kurzu. Otevřela otázku šetření ohledně příspěvku na péči, kde by se takto vzdělaný pracovník mohl dobře uplatnit a došlo by i ke zkvalitnění posuzování.

V. Hervertová upozornila, že se chystají změny v posuzování nároku na příspěvek na péči.

M. Čermáková doplnila, že v praxi se projevuje špatná spolupráce s posudkovými lékaři.

H. Geissler upozornila, že je nutné brát ohled na to, kolik případů posudkový lékař musí ročně řešit.

L. Sokačová poznamenala, že sociální pracovníci mají také mnoho případů k řešení.

H. Geissler dodala, že posudkový lékař není lukrativní zaměstnání, že jich je nedostatek.

M. Čermáková shrnula, že se jedná o otázku celého systému a nastavení a že je nutné tuto oblast reformovat.

H. Geissler přišla s myšlenkou, zda je u šetření ohledně příspěvku na péči opravdu nutný lékař, když se sleduje potřeba péče.

L. Sokačové kombinace sociálního pracovníka a lékaře připadá vhodná, existuje více pohledů na situaci dané osoby.

V. Hervertová dodala, že MPSV prosazuje myšlenku multidisciplinárního přístupu, tedy spolupráce sociálního pracovníka a lékaře.

R. Dudová upozornila, že je nutné zjistit, jaký je stav v oblasti příspěvku na péči, aby pracovní skupina nevymýšlela zbytečně nová opatření.

L. Sokačová vidí pozici koordinátora péče jako podstatnou z pohledu obce. Tato osoba se zabývá strategickým plánováním na obci a může řešit problémy, které vznikají například díky demografickému vývoji apod.

M. Čermáková souhlasila, protože koordinátor může zasahovat do více oblastí, které spolu souvisí rámcově.

L. Sokačová dodala, že obec ví většinou pouze o těch nejhorších případech, tedy pokud lidé s nimi někam přijdou.

J. Ryšánková poznamenala, že některé obce jsou pokrokovější a sociální oblast zvládají dobře.

R. Dudová shrnula, že koordinátora péče považuje skupina za podstatné opatření a budou ho dále prosazovat.

3. Příspěvek na péči

R. Dudová přednesla další téma, kterému se pracovní skupina ještě nevěnovala – příspěvek na péči. Otázkou je, zda v této oblasti navrhopvat změny.

H. Geissler upozornila, že na MPSV existuje pracovní skupina k příspěvku na péči, což potvrdila **V. Hervertová**.

V. Hervertová dále uvedla, že se připravuje změna v definici sociálních služeb. Což by znamenalo, že klient by nemusel přecházet ze zdravotního do sociálního zařízení.

M. Čermáková podotkla, že transferem mezi zdravotními a sociálními službami je část péče ztracena.

V. Hervertová připomněla, že tento problém řeší zmíněná mezirezortní skupina a dále existují 2 pracovní skupiny v rámci evropského projektu, které se věnují specificky dlouhodobé péči.

R. Dudová by ráda věděla o všech těchto uskupeních a jejich výstupech.

4. Koncepce rodinné politiky

M. Čermáková upozornila, že Odborná komise bude vytvářet koncepci rodinné politiky, v rámci které je nutné řešit také péči o seniory.

R. Dudová uvedla, že je možné buď se snažit o ucelenou dlouhodobou reformu neformální péče, nebo se zaměřit specificky pouze na neformální pečovatele v rodině. Druhá varianta by asi byla vzhledem k povaze dokumentu lepší.

L. Sokačová by zcela neopouštěla sociální služby, protože je nutná propojenost. Jako podstatné vidí téma obcí ve vztahu k neformálním pečovatelným.

H. Geissler potvrdila, že ani v rámci výzkumu FDV nebyla úroveň obcí příliš zmapována. Domnívá se, že pro obce není řešení sociální otázky prioritou. Dávají přednost hmatatelným výstupům – například nové pozemní komunikaci. Navrhla, zda by nebylo možné do zákona o obcích zavést povinnost obcí působit v sociální oblasti.

J. Ryšánková podotkla, že na některých obcích to funguje dobře. Je také třeba rozlišit státní správu a samosprávu. Musíme si uvědomit, že rozhoduje zastupitelstvo. Většinou se řeší sociální oblast až tehdy, když má obec problém.

V. Hervertová připomněla, že i v zákoně o sociálních službách je uvedeno, že obec má řešit sociální oblast.

V. Čermáková upozornila, že jsou to také otázky rozpočtu. Obce řeší raději problémy, které jsou vidět, aby zastupitelé byli znovu zvoleni. Pokud se ocitnou ve svízelné situaci, pak se obrací na stát. V této situaci by však měly být obce schopné fungovat samostatně. Tento problém by se měl objevit v koncepčním dokumentu, tedy uvést jednotlivé úrovně (stát, kraje, obce apod.) a jejich kompetence.

R. Dudová navrhla, aby se skupina zamyslela nad změnami v zákoně o obcích.

L. Sokačová navrhla představit některé typy na zlepšení situace, určité příklady dobré praxe.

H. Geissler upozornila, že v koncepčním dokumentu by příklady dobré praxe být neměly. Ale šlo by vytvořit metodiku.

M. Čermáková potvrdila, že Odborná komise bude ještě jednat o formátu koncepce a také o jejím rámování. Bylo by dobré, aby z pracovních skupin vzešly podněty, jak by měla koncepce vypadat.

R. Dudová upozornila, že skupina nemá kapacitu ani kvalifikaci na změnu koncepce sociální péče, navíc k tomuto tématu existují dříve zmíněné pracovní skupiny. Vrátila se k otázce, zda nějak měnit příspěvek na péči.

J. Ryšánková podotkla, že problémem je, že příspěvek na péči je směřován k opečovávanému, nikoli k neformálnímu pečovatelnému.

R. Dudová poznamenala, že by bylo možné navrhnout jinou dávku směřovanou přímo na neformální pečovatele, nebo zcela zrušit příspěvek na péči a vytvořit nový systém, což by bylo obtížné i časově náročné. Další možností by mohly být vyšší dotace sociálním službám, které se zaměřují na pomoc neformálním pečovatelným.

V. Hervertová upozornila, že se jedná opět o politické téma, protože výše dotací na sociální služby se určuje rok od roku.

M. Čermáková uvedla, že je nutné držet se poslání Odborné komise, kterým je řešit rodinnou politiku. Dopady sociálních služeb sem budou také vstupovat, ale nebudou prioritou.

Podstatné je nyní vymezit, čím se Odborná komise v koncepčním dokumentu zabývat nebude.

J. Maláčová uvedla svou zkušenost z tvorby Koncepce politiky ČR v EU, která je velmi stručným dokumentem a proto strategickým dokumentem. Je nutné zmapovat socio-ekonomickou situaci rodin v ČR – tedy kde se nacházíme, nastavit cíle, principy – čeho chceme dosáhnout, a vytyčit priority.

M. Čermáková souhlasila, že dokument by měl být v rozsahu cca 25 stran. Dále přišla s myšlenkou, že se během dnešního jednání opět ukázala důležitost obcí a krajů v rámci rodinné politiky, proto by měla v rámci Odborné komise vzniknout původně navrhovaná 5. pracovní skupina, která by se regionální rodinnou politikou zabývala. Dále se obrátila s dotazem na J. Maláčovou, který se týkal nezařazení koordinátora péče mezi prioritní opatření MPSV v oblasti rodinné politiky.

J. Maláčová vysvětlila, že koordinátor péče není zařazen v krátkodobých opatřeních, odbor 21 s tímto návrhem pracuje jako s dlouhodobějším záměrem.

R. Dudová se vrátila k otázce podpory neformálních pečovatelů. Navrhla 3 okruhy, dle kterých postupovat při další práci skupiny, a to čas, peníze a služby. Zmínila, že je nutné zvážit, zda u neformálních pečovatelů podporovat rozšíření flexibilních forem práce.

H. Geissler upozornila, že podpora flexibilních úvazků pro neformální pečovatele je jedním z cílů strategie pro oblast sociálních služeb.

J. Maláčová uvedla, že odbor 21 navrhuje podporu částečných úvazků během rodičovské dovolené a že je toto možné rozšířit i na období péče o závislého člena rodiny.

R. Dudová doplnila, že u rodičovské dovolené je to podporované období jasně dáno, ale u dlouhodobé neformální péče nikdo neví, jak dlouho bude trvat. Je nutné se zamyslet nad riziky.

M. Čermáková vidí jako podstatné provést osvětu mezi zaměstnavateli, aby se snažili o sociálně zodpovědnou firmu. Ráda by přizvala k jednání Odborné komise také zástupce zaměstnavatelských subjektů, protože navrhuje, aby v koncepčním dokumentu byl uveden také průnik do oblasti zaměstnanosti. Obdobně je třeba ovlivňovat zastupitelstva měst a obcí.

H. Geissler poznamenala, že neexistuje dostatečný lobbying za prosazování zájmů pečujících osob.

R. Dudová se vrátila ke koncepčnímu dokumentu, protože je podstatné rozhodnout, jak bude strukturován, co bude jeho obsahem.

H. Geissler představila strukturu výzkumu FDV, ve kterém jsou tyto hlavní oblasti: sociálně-finanční zabezpečení, podpora skrze služby, informovanost a vzdělávání, postavení na trhu práce a podpora ze strany veřejného sektoru. Dále uvedla, jak je problematické pro obce

získat data od Úřadu práce ohledně příjemců příspěvku na péči, hlavně kvůli ochraně osobních údajů a také IT systémům.

J. Maláčová uvedla, že odbor 21 připraví do poloviny srpna návrh, jak si koncepci představuje, poté bude postoupena členům komise k připomínkování.

H. Geissler uvedla, že první verze výzkumné zprávy z výzkumu FDV bude tento týden hotova a bude ji možné pracovní skupině poskytnout. Výstupy zatím není možné publikovat, protože nejsou akceptovány řídicím orgánem.

R. Dudová shrnula, že po tomto jednání pracovní skupiny je již jasnější představa o koncepčním dokumentu. Pro další práci bude možné vycházet z výsledků výzkumu FDV a z představy MPSV, kterou přislíbilo pracovní skupině předložit.

5. Úkoly a termíny dalšího jednání

Odbor 21 vypracuje návrh struktury a rámců koncepčního dokumentu.

H. Geissler poskytne pracovní skupině 1. verzi výzkumné zprávy z výzkumu FDV.

Další setkání pracovní skupiny se uskuteční během září.

V Praze dne 29. 7. 2015

Zapsala: Jitka Hošťálková

Zasláno všem členům a členkám pracovní skupiny dne: 3. 8. 2015